

№ 24-1-701

від 06 серпня 2024 року

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань фінансів,
податкової та митної політики
Гетманцеву Д.О**

Шановний Даниле Олександровичу!

Федерація роботодавців України (далі – ФРУ) засвідчує Вам свою повагу та звертається із наступним.

В доповнення до листа ФРУ №24-1-689 від 31.07.2024 р. надаємо пропозиції щодо додаткових джерел фінансування Сил оборони та внесення концептуальних правок до законопроекту №11416.

Виступаючи категорично проти фактичного введення податку з обороту на підвищення навантаження на фонд оплати (шляхом підвищення ставки військово го податку з 1,5% до 5%), роботодавці передусім пропонують почати пошук додаткових джерел фінансування не з введення нових чи підвищення ставок діючих податків, а з економії на видатках бюджету тих коштів, які до нього вже надійшли чи надходять. Зокрема, вбачається за доцільне обмежити на час війни здійснення бюджетних капітальних витрат, заборонивши їх за такими неактуальними напрямками як благоустрій (будівництво островків безпеки на пішохідних переходах чи кругів на перехрестях, облаштування тротуарною плиткою нових тротуарів, висаджування клумб тощо), капітальні ремонти будівель та споруд, коли вони не є нагально необхідними, тощо. За нашою оцінкою, скорочення таких неактуальних витрат та вилучення відповідних коштів з місцевих бюджетів дозволить заощадити для Сил оборони щонайменше 30-35 млрд грн. з розрахунку на рік. Якщо ж до цього додати ще й скорочення витрат на утримання державного апарату (зокрема, і шляхом його скорочення, у тому числі у військових адміністраціях тимчасово окупованих територій), то економія без суттєвих наслідків для функціонування Держави складе вже не менше **70 млрд грн.** на рік

Серед інших джерел першочерговим і найбільш очевидним, на думку роботодавців, є детінізація ринків підакцизних товарів (на сьогодні, за оцінками учасників ринків, в «тіні» знаходиться близько ¼ горілчаного, 1/5 тютюнового та 1/9 ринку пального), зернового ринку (в «тіні» знаходиться близько 40%), ринку землі та сільгосппродукції (в «тіні» щонайменше 20-25%), грального ринку, ринку таксі, ліквідація контрабандних та «сірих» схем на митниці. Тільки детінізація ринків підакцизних товарів здатна принести бюджету додатково не менше 40 млрд грн. на рік. З урахуванням детінізації інших перелічених напрямків сума додаткових доходів бюджету може зрости удвічі – до **80 млрд грн.** на рік.

Ще один напрямок пошуку додаткових джерел фінансування Сил оборони – інвентаризація та скасування неефективних податкових пільг та преференцій – згідно п.24 оновленого Меморандуму з МВФ від 17.06.2024 р. Уряд зобов’язався зробити це не пізніше вересня п.р. На думку роботодавців, таким чином можна знайти ще близько **20 млрд грн.** на рік.

Таким чином, навіть без запровадження нових податків та підвищення ставок діючих, за умови здійснення перелічених вище дій бюджет може додатково отримати близько **170 млрд грн.** на рік, що є половиною від того, що очікував Уряд від прийняття законопроекту №11416.

Що ж до податків та зборів, то передусім у будь-якому разі в цій частині пошуку нових джерел фінансування бюджету має йтися про тимчасові заходи на період воєнного стану.

1. Україна вже мала позитивний досвід від тимчасового запровадження імпортного збору (зокрема, у 2015 році). В нинішніх умовах його запровадження на рівні 10% для товарів груп 1-24 УКТ ЗЕД та на рівні 5% (за виключенням критичного імпорту сировини, обладнання, та комплектуючих, що не виробляються в Україні, а також пального та електроенергії) для товарів груп 25-97 УКТ ЗЕД принесе бюджету додаткового близько **40 млрд грн.** на рік.

2. Замість запровадження військового збору у розмірі 1% від отриманого доходу для платників єдиного податку третьої групи (очікувані Урядом додаткові надходження 5,9 млрд грн. на рік) пропонується тимчасово на період воєнного стану підняти ставку єдиного податку на 2 п.п. (до 5% для платників ПДВ та до 7% для неплатників). Це принесе бюджету додатково близько **22 млрд грн.** на рік.

3. Пропонується також розглянути можливість тимчасово на період воєнного стану передбачити у Податковому кодексі України, що база оподаткування ПДФО та військовим збором заробітної плати при повній зайнятості не може бути нижче 10 тис.грн. За оцінками роботодавців, це дозволить зібрати до бюджету додаткового близько **20 млрд грн.** При цьому зазначений варіант збільшення оподаткування заробітних плат матиме значно менший вплив, стимулюючий роботодавців до переведення виплати зарплати у «тінь», ніж запропоноване Урядом підвищення ставки військового збору з 1,5% до 5%.

4. Щодо секторальних пропозицій Уряду.

4.1. Впровадження військового збору (квазіакцизу) за ставкою 15% на легкові автомобілі, що підлягають першій державній реєстрації в Україні. Не підтримується не власне його впровадження, а те, що 15% будуть справлятися при першій реєстрації як нових легкових автомобілів, так і тих, що використовувалися, як українського виробництва, так і імпортованих в Україну. На думку роботодавців, слід було б застосувати інший підхід. Наприклад, 0% для легкового автомобіля, виробленого в Україні, 10% - для нового імпортного автомобіля та 20% - для вживаного імпортного автомобіля. Такий підхід з одного боку (з огляду на питому вагу вживаних автомобілів, що ввозяться в Україну) дозволив би досягнути приблизно тих же фіскальних цілей, які ставляться Урядом (**24,5 млрд грн.** на рік). З іншого він би стимулював збирання автомобілів в Україні, що стимулювало б створення нових робочих місць, сплати додаткових сум податків тощо.

Крім того, роботодавці пропонують розглянути можливість введення утилізаційного збору на всю вживану колесну техніку – автомобілі (як легкові, так і вантажні), а також на автобуси, трактори, причепа та напівпричепа, а також сільгосптехніку, який у повному обсязі направляти на фінансування Сил оборони. Навіть його введення на рівні 2-3% дозволить додатково зібрати щонайменше **8-12 млрд грн.** на рік.

4.2. Поширення обов'язку сплати військового збору (квазіакцизу) на операторів мобільного зв'язку – у розмірі 5% від вартості будь-яких послуг мобільного зв'язку, сплаченої кінцевим користувачем таких послуг на додачу до 7,5% збору в Пенсійний фонд, запровадженого ще у 90-ті роки. У вартісному виразі Уряд розраховує на отримання додаткових надходжень від цього квазіакцизу у сумі 2,7 млрд грн. на рік. При цьому це пропонується зробити на фоні необхідності здійснення ними постійних інвестицій у відновлення мережі через військові дії та саме в період підвищення вимог до мобільних операторів щодо забезпечення зв'язку під час відключень електроенергії, реалізація яких потребує значних додаткових інвестицій. Загалом це може призвести до суттєвого підвищення тарифів мобільних операторів для кінцевого споживача. При тому, що мобільний зв'язок є очевидно соціально значимою послугою, тим більше в умовах війни.

Натомість як ФРУ вже писала у своєму листі №24-1-693 від 02.08.2024 р. на Ваше ім'я, сьогодні на українському ринку фіксованого доступу до мережі інтернет існує від 4 до 7 тис. інтернет-провайдерів (згідно різних оцінок). Зростання доходів по фіксованому Інтернету рік до року +33%. Дохід за 2023 рік 21,2 млрд грн. Середній чек фіксованого інтернету за результатами 2023 року вдвічі більше (219 грн) ніж, наприклад, у мобільного зв'язку (102,1 грн). Станом на березень 2024 р. до реєстру провайдерів, який веде галузевий Регулятор, включено 4442 суб'єкти, 2471 (56%) з них – фізичні особи-підприємці. 98% з них надають послуги фіксованого доступу до мережі Інтернет. Ще ряд суб'єктів у формі ТОВ також перебувають на спрощеній системі.

Ринок перебуває переважно в «тіні». Якщо взяти до розрахунку ARPU (average revenue per user) абонента фіксованого доступу до інтернету (219 грн), суб'єкти, що перебувають на загальній системі оподаткування, сплачують приблизно у 7,5 разів податків більше ніж ті, що перебувають на спрощеній системі оподаткування. І це без врахування втрат від ПДФО та військового збору, оскільки дуже часто співробітники таких компаній також виступають у ролі ФОПів або просто отримують заробітну плату готівкою. За приблизними розрахунками ліквідація «спрощенки» для інтернет-провайдерів може дати державі **3-4 млрд грн.** додаткових надходжень на рік.

4.3. Запровадження щомісячних авансових внесків з податку на прибуток платниками податків, які здійснюють діяльність з рознічної торгівлі паливом, у розмірі 0,5 МЗП у розрахунку на 1 куб. м резервуарів для зберігання пального. Середній розмір місячного авансового внеску при запропонованому підході складе майже 373 тис.грн., що є непосильним тягарем для мереж, адже істотно перевищує фактичні обсяги сплати податку на прибуток в розрахунку на 1 АЗС навіть по найбільш прозорих компаніях. У минулому році в середньому мережі сплачували 48 тис грн. у розрахунку на 1 АЗС. Крім того, запропонований механізм матиме негативні наслідки для галузі, адже його бенефіціарами будуть так звані «бочки», які працюють з наземними переносними резервуарами на 5-10 куб. м і які найбільше ухиляються від сплати податків. Механізм стимулює зменшення обсягів резервуарного парку АЗС.

На заміну пропонуємо інший механізм: наприклад, сплата 100 тис. грн. авансового внеску для АЗС, які протягом попередніх двох місяців мають діючі ліцензії на алкоголь та/або тютюн (ознака наявності магазину при АЗС) та 50-70 тис. грн. для АЗС без магазину незалежно від розмірів резервуарного парку. Такий механізм змусить сплачувати податок на прибуток мережі, які активно ухиляються від його сплати та є в цілому посильним для усіх стандартних АЗС.

4.4. Запровадження акцизного податку на води, включаючи мінеральні та газовані, з доданням цукру чи інших підсолоджувальних або ароматичних речовин – у розмірі 0,1 євро за 1 літр вбачається взагалі недоречною, адже зазначена ініціатива, безумовно, призведе до скорочення виробництва і споживання таких напоїв, а отже до скорочення кількості робочих місць – причому не тільки у виробників напоїв, але й в суміжних галузях – у виробників склотари и ПЕТ-тари, транспортників тощо. А отже ніяких додаткових надходжень від неї для бюджету не буде.

З врахуванням того, що проти інших пропозицій Уряду роботодавці суттєвих заперечень не мають (а пропозицію залучення до оподаткування товарів, що ввозяться в Україну фізичними особами, передаються у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, якщо їх сумарна вартість складає понад 45 євро підтримує, причому не на період воєнного часу, а на постійній основі), то з врахуванням викладеними нами пропозицій Уряд зможе додаткового залучити до бюджету навіть не 340 млрд грн на рік (що є досить сумнівним у запропонований Урядом спосіб), а близько 350 млрд грн. – без введення податку з обороту для платників податку на прибуток та платників єдиного податку третьої групи, а також без збільшення навантаження на фонд оплати праці шляхом збільшення ставки військового збору з 1,5% до 5%. При цьому вдасться уникнути шагів, які будуть стимулювати імпорт, підривати вітчизняну переробну промисловість, збільшувати податкове навантаження на прозорий бізнес та стимулювати його перехід у «тінь».

З повагою,

Генеральний директор

Руслан Іллічов